

Beslutningsforslag nr. **B 46**

Folketinget 2015-16

OMTRYK
Forslagsstiller tilføjet

Fremsat den 20. november 2015 af Maria Reumert Gjerding (EL), Pelle Dragsted (EL), Henning Hyllested (EL), Christian Juhl (EL), Johanne Schmidt-Nielsen (EL) og Søren Søndergaard (EL)

Forslag til folketingsbeslutning

om at standse tabet af biodiversitet ved Danmarks kyster

Folketinget pålægger regeringen at sikre, at tabet af biodiversitet ved Danmarks kyster standses og vendes til fremgang senest i 2020. Som følge heraf opfordrer Folketinget regeringen til omgående at igangsætte initiativer, som sikrer

varieret græsning på de tilbageværende strandenge, omlægning af kystnære landbrugsarealer fra dyrkning til naturformål med græsning og ophør af dræning, så den naturlige hydrologi genskabes og arealet med egnede levesteder øges.

Bemærkninger til forslaget

Baggrund

Danmarks kyster er enestående i international sammenhæng. De udgør størstedelen af Danmarks vilde natur og er et helt særligt naturmæssigt træk ved Danmark, som værdsættes højt af både danskere og turister. Kystlinjen er de sidste 200 år blevet flere hundrede kilometer kortere på grund af indvinding af land, typisk fjorde, der er blevet inddæmmede og pumpet tørre til landbrug, bebyggelse og på grund af kystsikring («Danmarks natur frem mod 2020», Det Grønne Kontaktudvalg).

De danske kyster består af en række naturtyper med helt forskellig karakter. Sammen med de lavvandede områder rummer de en stor og i europæisk sammenhæng enestående biologisk mangfoldighed, som vi i Danmark har et særligt ansvar for at beskytte (ramsarkonventionen, biodiversitetskonventionen, EU's fuglebeskyttelsesdirektiv og habitatdirektiv).

Naturtyper som kystklitter og strandenge er til dels et produkt af menneskeskabte påvirkninger, og de har derfor brug for vedvarende pleje for at undgå tab af biodiversitet. Strandengene består af græssede saltpåvirkede enge og ugræssede saltpåvirkede rørsumpe. Klitternes høje biodiversitet knytter sig til de mange successionsstadier fra hvide (nøgne) klitter til grønne (stabile urtebevoksede) klitter. («Danmarks biodiversitet 2010 – status, udvikling og trusler», Ejrnæs, R. m.fl. Faglig rapport fra DMU nr. 815, 2011).

Strandensarealet skønnes at være reduceret med mere end 50 pct. inden for de sidste 150-200 år på grund af opdyrkning og landindvinding samt i mindre grad byudvikling. Plantediversiteten på strandengene er faldet gennem det 20. århundrede. Danmark rummer 36 pct. af det totale areal af strandenge i de biogeografiske regioner i Europa, som Danmark er en del af (2010-tal).

De største trusler for naturtypen strandeng er i dag gødskning, omlægning og grøfteoprensning samt ophør med græsning. Forstyrrelser i dyrenes yngleperioder fra turister er et stigende problem. Desuden udgør havspejlsstigninger som følge af klimaændringer en trussel mod strandensarealet. Hvor der ikke er lavtliggende ubebyggede eller udyrkede arealer bag ved de eksisterende strandenge, som naturtypen kan parallelforskydes til, vil der ske et tab af biodiversitet.

For at bevare den biologiske mangfoldighed, der er knyttet til kystklitter, skal de forskellige klittyper som hvid, grå og grøn klit, klithede og fugtige klitlavninger være til stede i en mosaik, hvor der ikke er for stor afstand imellem de forskellige typer, og hvor nye vindbrud løbende opstår, så sandet blotlægges. Det kræver, at naturtypen har en stor arealmæssig udstrækning gerne op mod 1.000 ha.

Danmark rummer 84 pct. af det totale areal af klithede, 42 pct. af det samlede areal af kystklitter med enebær og 35 pct. af det totale areal af fugtige klitlavninger i de biogeografiske regioner i Europa, som Danmark er en del af (2010-tal). For de klitnaturtyper, som Danmark har et ansvar for at

bevare i henhold til EU's habitatdirektiv, er arealet og udbredelsesområdet vurderet at være stabilt og tilstrækkeligt stort til at sikre en langsigtet opretholdelse af naturtypen. Bevaringstilstanden er dog vurderet til at være moderat til stærkt ugunstig («Danmarks biodiversitet 2010 – status, udvikling og trusler», Ejrnæs, R. m.fl. Faglig rapport fra DMU nr. 815, 2011).

Af ovenstående fremgår det tydeligt, at Danmark i en europæisk sammenhæng huser en meget høj andel af sjældne naturtyper med en høj biodiversitet, der er knyttet til kystområder, hvorfor vi har et særligt ansvar for at beskytte og bevare disse.

Truslerne mod naturtypen er: eutrofiering, tilgroning af arealerne, mangel på forstyrrelse af klitterne, invasive arter som rynket rose og stjernebredribbe (mos), dræning, samt at arealerne bliver opsplittede og for små til at rumme de forskellige successionsstadier. Kvælstofdeposition er tillige en alvorlig trussel mod artssammensætningen og dermed naturtypen.

Vadeflader og lavvandede grunde langs kysterne rummer en ganske rig flora og fauna, der er fødegrundlag for millioner af vandfugle, der er helt afhængige af de danske kystområder under træk og i overvintringsperioder. Eutrofiering af de marine områder har fortsat en negativ effekt på ålegræs og andre vandplanter. Bl.a. er flere ternearters ynglebestande i tilbagegang som følge af eutrofiering, fordi der er mangel på føde i form af småfisk og krebsdyr («Danmarks natur frem mod 2020», Det Grønne Kontaktudvalg).

Omtrent 13 pct. af de arter, der er vurderet efter den danske rødliste, er knyttet til kystnaturen. Heraf er en tiendedel af arterne optaget på rødlisten som truede eller sårbare (2009-tal). (Den danske rødliste: <http://redlist.dmu.dk>).

Forslaget

Det er afgørende for Enhedslisten at sikre kysternes frie dynamik. Det vil sige, at der skabes den nødvendige plads og mulighed for både dannelse af ny kyst ved aflejring af materiale og erosion af eksisterende kyst. Forskere har i Det Grønne Kontaktudvalgs rapport «Danmarks natur frem mod 2020» fra 2012 fremført følgende virkemidler, som nogle af de væsentligste for at bevare strandengene og klitterne samt deres biodiversitet:

1. Opretholdelse af igangværende græsning og genindførelse af græsning, hvor græsningen er ophørt.
2. Nedlæggelse af drængrøfter og fjernelse af kystsikring.
3. Ophør af gødskning på højere liggende strandensarealer.
4. Forøgelse af det samlede areal med strandeng og klitter.
5. Nedbringelse af næringsstofftilførslen for klitter, strandenge, lavvandede grunde.
6. Bevaring af truede og sårbare arter og artsgrupper.

Endvidere mener Enhedslisten, at:

7. Der bør udlægges arealer til »klimabufferzoner«, der giver naturen plads til at bevæge sig ind i landet, i takt med at havet stiger.
8. Der kun bør kystsikres, hvor der er væsentlige samfundsmæssige tab ved ikke at kystsikre. Det vil sige primært for at beskytte bysamfund, kulturarv og større infrastrukturanlæg. Når der kystsikres, bør det ske med de mindst indgribende metoder.
9. At opførelse af ny bebyggelse så vidt muligt bør ske ved at omdanne og forny eksisterende byggeri frem for at inddrage nye arealer ved kysten. Det nye byggeri bør tage særligt hensyn til det åbne kystlandskab og kystnaturen.

Punkt 1 foreslås gennemført via igangsættelse af vildgræsning på store sammenhængende naturområder via tilskudsordninger til naturvenlig landbrugsdrift målrettet biodiversitet, som foreslås finansieret ved at overflytte midler fra søjle I til søjle II i landdistriktsmidlerne. Punkt 2 og 3 foreslås gennemført via målrettet regulering, og punkt 4 foreslås gennemført som udlæg af arealer til ny natur via fysisk planlægning (herunder Grønt Danmarkskort), jordfordelingsinstrumentet, rydning af kystnære klitplantager samt tilskud til

omlægning til naturvenlig landbrugsdrift. Punkt 5 foreslås gennemført via målrettet regulering til nedbringelse af næringsstofniveauet. Punkt 6 foreslås gennemført via udarbejdelse af forvaltningsplaner for truede og sårbare arter og artsgrupper. Arterne forventes i høj grad at profitere af de forud nævnte indsatser. Punkt 7–9 foreslås gennemført via fysisk planlægning.

Gennemførelsen af ovenstående er i tråd med flere af Natur- og Landbrugskommissionens anbefalinger, bl.a. anbefaling 11, 12 og 13 (»Natur og Landbrug – en ny start«, 2013).

Internationale forpligtigelser

Med beslutning X/2 vedtog biodiversitetskonventionens parter ved COP 10 i Nagoya, Japan, en revideret og opdateret strategisk plan for biodiversitet inklusive de 20 Aichibiodiversitetsmål for perioden 2011-2020. Gennemførelse af dette forslag til folketingsbeslutning vil bidrage væsentligt til, at Danmark udmønter sine internationale forpligtelser under biodiversitetskonventionen med rettidig omhu, særligt Aichibiodiversitetsmål 5, 11 og 12.